

του Ηλία Σμήλιου,
δημοτ. συμβούλου της «ΑΝΥΠΑΚΟΗΣ»
Αμπελοκήπων-Μενεμένης

Λίγους μήνες μετά την επιβολή της χούντας του Γ. Παπαδόπουλου και των Συνταγματαρχών, στις 5 Σεπτέμβρη του 1967, δολοφονείται από την Ασφάλεια Θεσσαλονίκης ο Γιάννης Χαλκίδης, στέλεχος του Πατριωτικού Αντιδικτατορικού Μετώπου Νέων.

Ο Γιάννης Χαλκίδης γεννήθηκε το 1940 στη Σφενδάμη Πιερίας, από γονείς αγρότες που κυνηγημένοι λόγω της συμμετοχής τους στην Αντίσταση και των πολιτικών τους πεποιθήσεων βρέθηκαν λίγα χρόνια μετά στους Αμπελόκηπους της Θεσσαλονίκης. Ο Γιάννης από μικρό παιδί αναγκάζεται να πιάσει δουλειά για να βοηθήσει στην επιβίωση της οικογένειας και ταυτόχρονα δραστηριοποιείται πολιτικά και συνδικαλιστικά. Μετά τη στρατιωτική του θητεία εντάσσεται στη Νεολαία ΕΔΑ και κατόπιν στη Δημοκρατική Νεολαία Λαμπράκη. Ως Γραμματέας της Νεολαίας Λαμπράκη Αμπελοκήπων μάλιστα αναπτύσσει σημαντική πολιτική δράση στην περιοχή, στοιχείο που οδηγεί στην στοχοποίησή του από τα όργανα κράτους και ακροδεξιού παρακράτους.

Το στρατιωτικό πραξικόπημα της 21ης Απριλίου προκάλεσε αρχικά ένα γενικό μούδιασμα στην κοινωνία της πόλης, καθώς όπως είναι γνωστό “έπιασε στον ύπνο” τον πολιτικό κόσμο αλλά και την Αριστερά που δεν είχε κανένα οργανωμένο σχέδιο αντίδρασης, παρότι η σύλληψη των μελών της θεωρούνταν από πιθανή έως βέβαιη σε περίπτωση πραξικοπήματος. Ο Γ. Χαλκίδης κατάφερε να αποφύγει την σύλληψη και πέρασε στην παρανομία. Ως μέλος του Πατριωτικού Αντιδικτατορικού Μετώπου (Π.Α.Μ.), παρά τις ιδιαίτερα δύσκολες συνθήκες και τους κινδύνους, όργωνε κυριολεκτικά τις συνοικίες της Θεσσαλονίκης για να οργανώσει αντιστασιακές ομάδες κατά του καθεστώτος. Με το ψευδώνυμο Οδυσσέας, νοίκιασε μάλιστα και ένα μικρό διαμέρισμα στην οδό Φιλελλήνων 55, στην περιοχή Χαριλαού, το οποίο χρησιμοποιούνταν και ως γιάφκα του Π.Α.Μ.

Με αφορμή τα εγκαίνια της Διεθνούς Έκθεσης Θεσσαλονίκης στις 2 Σεπτέμβρη του 1967, η χούντα οργάνωνε μεγάλη φιέστα με το γνωστό “εθνοσωτήριο” χρώμα. Την ώρα των εγκαινίων, μέλη του Π.Α.Μ. σχεδίασαν την δεύτερη αντιστασιακή πράξη σ’ αυτούς τους πρώτους μήνες της χούντας, την ανατίναξη με μικρή ποσότητα εκρηκτικών του υποσταθμού της ΔΕΗ στο συνοικισμό Δόξα, πάνω από το Καυταντζόγλειο Στάδιο, που είχε σαν αποτέλεσμα να διακοπεί για λίγα λεπτά η ηλεκτροδότηση και να χαλάσει η φιέστα της Έκθεσης, όπου συμμετείχαν επιφανείς παραξικοπηματίες. Τα μέλη του Π.Α.Μ. που πήραν μέρος στην ανατίναξη του υποσταθμού της ΔΕΗ ήταν οι Θόδωρος Καζέλης, Γιάννης Χαλκίδης, Αργύρης Μπάρας, Νάντης Χατζηγιάννης, Έλλη Στεφανίδου, Γρηγόρης Παντής, Αλέκος Παπαλεξίου, Αλέκος Ιωσηφίδης κ.ά.

Ένα μήνα πριν είχε γίνει και η πρώτη αντιστασιακή ενέργεια κατά της χούντας, όταν 14 μέλη του Π.Α.Μ. Θεσσαλονίκης, στις 4 Αυγούστου 1967, κρέμασαν μια φωτεινή επιγραφή στην Άνω Πόλη, με το σύνθημα «1-1-4». Οι δράστες συνελήφθησαν και καταδικάστηκαν στην πρώτη μέχρι τότε δίκη αντιστασιακών (31/8/1967) σε βαριές ποινές, μέχρι και 20 χρόνια κάθειρξη.

Οι δυο αυτές αντιστασιακές ενέργειες όμως θορύβησαν το καθεστώς που εντείνει τις προσπάθειές του και, με τη βοήθεια χαφιέδων, εντοπίζουν τη γιάφκα της οδού Φιλελλήνων. Τα χαράματα της 5ης

Σεπτεμβρίου 1967 πάνοπλοι ασφαλίτες και χωροφύλακες, περικυκλώνουν όλο το οικοδομικό τετράγωνο, που βρισκόταν το διαμέρισμα του Χαλκίδη και με πυροβολισμούς στον αέρα αρχικά και μετά στο ψαχνό, ορμούν στο διαμέρισμα στο οποίο βρισκόταν άοπλοι ο **Γιάννης Χαλκίδης, ο Γρηγόρης Παντής και ο Νάντης Χατζηγιάννης.**

Ο Χαλκίδης προσπάθησε να διαφύγει, πηδώντας από το μπαλκόνι του διαμερίσματος στον ακάλυπτο χώρο της πολυκατοικίας, αλλά μια από τις σφαίρες των ακροβολισμένων ασφαλιτών και χωροφυλάκων τον βρήκε πίσωπλατα. Αιμόφυρτος προσπάθησε να φτάσει σε μια μικρή αλάνα που οδηγούσε στην οδό Κωνσταντινουπόλεως για να σωθεί, αλλά εξαντλημένος έπεσε στο έδαφος, όπου κατ' άλλους ο χωροφύλακας Αντ. Λεπενιώτης άδειασε πάνω του το περίστροφό του και κατ' άλλους ο γνωστός βασανιστής της χούντας υπομοίραρχος Νικ. Τετραδάκος του έδωσε τη χαριστική βολή. Την επόμενη ημέρα η οικογένειά του βρήκε τουλάχιστον επτά τραύματα από σφαίρες στο σώμα του, ενώ σύμφωνα με τις μαρτυρίες οι ασφαλίτες δεν σεβάστηκαν ούτε το άψυχο κορμί του που βάνουσα ποδοπάτησαν. **Η κηδεία του, με την απαγόρευση της αστυνομίας** έγινε σε πολύ στενό οικογενειακό κύκλο.

Οι σύντροφοι του Χαλκίδη, ο επίσης τραυματισμένος Γρ. Παντής και ο Νάντης Χατζηγιάννης, συνελήφθησαν και οδηγήθηκαν μαζί με άλλους που συνελήφθησαν τις επόμενες ημέρες στα κρατητήρια της Υποδιεύθυνσης Εθνικής Ασφαλείας στον Βαρδάρη, όπου, παρουσία του διοικητή της ΚΥΠ Θεσσαλονίκης, Στ. Καραμπέρη, βασανίστηκαν άγρια. Και στις 16 Νοεμβρίου 1967, οδηγήθηκαν στο Έκτακτο Στρατοδικείο Θεσσαλονίκης, στη γνωστή δίκη των 41, στην οποία οι δύο καταδικάστηκαν σε ισόβια και 22 σε ποινές από 20 μήνες έως 5 χρόνια.

Αντίθετα οι δολοφόνοι του Γιάννη Χαλκίδη όχι μόνο θα μείνουν ατιμώρητοι αλλά ένα χρόνο αργότερα θα παρασημοφορηθούν για την πράξη τους αυτή.

«Δια Β. Δ. δημοσιευθέντος εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως απονέμεται το μετάλλιον ανδραγαθίας εις τους: αντισυνταγματάρχην Δ. Σταματόπουλον, υπομοίραρχον Ν. Τετραδάκον, υπομοίραρχον Τ. Δίπλαν, ανθυπασπιστήν Β. Καραμήτσον, ενωματάρχην Β. Σταματελόπουλον και χωροφύλακας: Α. Οικονόμου, Π. Τσιαραμίδη, Γ. Ζάχαρη. Τα μετάλλια απονέμονται δια τον λόγον ότι ούτοι εις συμπλοκήν μετ' αναρχοκομμουνιστών εν Θεσσαλονίκη την 4ην Σεπτεμβρίου 1967 εξέθεσαν την ζωήν των εις σοβαρόν κίνδυνον».

Μόλις δε τον Μάη του 1980, αρκετά χρόνια δηλαδή μετά την πτώση της χούντας οδηγήθηκαν στο δικαστήριο 3 μόνο από τους συνολικά 18 πρωτεργάτες της δολοφονίας. Σε μια δίκη παρωδία αθωώθηκαν οι δύο από τους κατηγορούμενους (Δίπλας και Τσιραμπίδης) και μόνο ο Τετραδάκος καταδικάστηκε πρωτόδικα σε 10 χρόνια φυλάκιση για να μειωθεί η ποινή του στο Εφετείο σε 4 μήνες, από τους οποίους δεν υπηρέτησε ούτε μια μέρα...

* * *

Σε δύσκολους καιρούς για τον λαό μας και πάλι σήμερα, με νέα, άλλου τύπου φυσικά, πλήγματα στα λαϊκά δικαιώματα και τις πολιτικές ελευθερίες, αποτελεί χρέος μας η μνήμη των αγώνων και των αγωνιστών να κυριαρχήσει επί της λήθης.

Με νέους αγώνες, όλα αυτά για τα οποία πάλεψαν και τη ζωή τους έδωσαν αγωνιστές της Αριστεράς και της Δημοκρατίας, όπως ο Γιάννης Χαλκίδης και ο Στέφανος Βελδεμίρης στη γειτονιά μας, νέο φως να ρίξουμε στους αγώνες για μια ζωή αξιοβίωτη για όλους!

Στοιχεία για αυτό το κείμενο αντλήθηκαν από:

- Γιάννης Χαλκίδης, στο politicalpedia.eklogika.gr και politicalpedia.eklogika.gr/xalkidis/2

- Κακαβάνης Ηρακλής, Γιάννης Χαλκίδης, 5 Σεπτεμβρίου 1967, τον δολοφόνησαν εν ψυχρώ οι ασφαλίτες, στο atexnos.gr
- Ζαφείρης Χρήστος, Η δολοφονία του Γ. Χαλκίδη και το θράσος των εκτελεστών του, 2016, στο thesmemory.wordpress.com